

Provinciale Staten van de Provincie Fryslan
Postbus 20120
8900 HM LEEUWARDEN

Leeuwarden, 7 januari 2025
Verzonden, **- 7 JAN. 2025**

Ons kenmerk : 02323209
Domein/ Team : Omgevingszaken
Behandeld door : mijnbouw /  of 
Uw kenmerk :
Bijlage(n) : zienswijze

Onderwerp : Ontwerp wijziging winningsplan Ureterp-Marum-Opende Oost-Grootegast (UMOG)

Geachte Statenleden,

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) heeft een geactualiseerd winningsplan UMOG ingediend bij het Ministerie van Klimaat en Groene Groei. De NAM vraagt een verlenging van de looptijd van de productie aan, omdat de winning uit het gasveld Harkema langzamer verloopt dan voorzien. Het ontwerpplan ligt ter inzage voor zienswijzen. Wij zijn van mening dat het instemmingsbesluit geweigerd moet worden en hebben daarom een zienswijze ingediend.

Waarom een verlenging?

De productie van het Harkema gasveld verloopt langzamer dan voorzien. De NAM wil daarom door het aanpassen van de putverbuizing (plaatsen van een zogenaamde velocity string) alsnog de gewenste hoeveelheid gas uit de bodem halen. Het totale productievolume blijft daarmee binnen het oorspronkelijke winningsplan.

Het geactualiseerde gaswinningsplan voorziet in een verlenging van de looptijd van de productie (van 2024 tot en met 2031). Aanvullend op de verlenging van de winningsperiode zijn ook de andere parameters in het winningsplan, zoals productievolume, bodembeweging in de vorm van bodemdaling en bodemtrilling geëvalueerd. De voorspelde bodemdaling boven het veld is toegenomen van 2 naar 4 cm, met name door het meenemen van na-ijling.

De NAM wil langer gaswinnen uit het veld Harkema

De Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) heeft een geactualiseerd gaswinningsplan UMOG ingediend bij het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Het veld UMOG is op dit moment nog in productie. Het geactualiseerde gaswinningsplan voorziet in een verlen-

ging van de looptijd van de productie (van 2024 tot en met 2031). Aanvullend op de verlenging van de winningsperiode zijn ook de andere parameters in het winningsplan, zoals productievolume, bodembeweging in de vorm van bodemdaling en bodemtrilling geëvalueerd. Het totale productievolume blijft gelijk ten opzichte van het vigerende winningsplan, ook behoud het veld het laagste seismische risico (cat. 1). De voorspelde bodemdaling boven het veld is toegenomen van 2 naar 4 cm, met name door het meenemen van na-ijling.



Wij blijven tegen gaswinning

Dit is ook in lijn met het bestuursakkoord. Ook uitbreidingen van bestaande winningen vallen hieronder. Daarom hebben wij besloten een zienswijze in te dienen, op de volgende punten:

- Bodemdaling;
In ons advies hebben we betoogd dat 4 cm totale bodemdaling (waarvan 2 cm toename ten opzichte van nu) in veenweidegebied ongewenst is omdat peilverlaging geen optie is en herstel deels onmogelijk zal zijn. Het waterbeheer en beheer van de openbare ruimte zal nog complexer worden. We blijven bij ons standpunt dat de extra bodemdaling het gebied ongeschikt maakt voor verlenging van deze winning.
- Nadelige gevolgen voor milieu en natuur;
We verbazen ons bovendien erover dat het instemmingsbesluit alleen naar milieu en natuur kijkt voor zover sprake is van nadelige gevolgen door bodembeweging in de ondergrond. De wetgever versmalde 'nadelige gevolgen voor natuur en milieu' bij artikel 36 en elders in de Mijnbouwwet niet tot bodembeweging in de ondergrond. We merken nog op dat de inzichten over natuur en milieu sinds 2018 significant zijn gewijzigd, alleen al vanwege de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 over het Programma Aanpak Stikstof.

Mocht de minister in afwijking van onze zienswijze toch overgaan op vergunningverlening, dan vragen wij aandacht voor

- Gelden voor de regio.
De minister geeft aan dat een lustenverdeling nog in ontwikkeling is en geeft aan dat een besluit hierover te zijner tijd ook voor de gaswinning in Harkema en omgeving zal gelden. Het is ons niet duidelijk of dit betekent dat het herverdelingsmodel met terugwerkende kracht zal gelden voor de voorliggende winning bij UMOG/Harkema.

De volledige zienswijze is als bijlage aan deze brief toegevoegd.

Afstemming met andere overheden

Er is op afstemming gezocht met Wetterskip Fryslân en de gemeente Achtkarspelen. De zienswijzen zijn op elkaar afgestemd om zo met een eenduidig geluid naar buiten te treden.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,



Ministerie van Klimaat en Groene Groei
Inspraakpunt winningsplan UMOG
De heer B. [REDACTED]
Postbus 111
9200AC DRACHTEN

postbus 20120
8900 hm leeuwarden
tweebaksmarkt 52
telefoon: (058) 292 59 25
telefax: (058) 292 51 25

www.fryslan.frl
[REDACTED]@fryslan.frl
www.twitter.com/provfryslan

Leeuwarden, 7 januari 2025
Verzonden, **~7 JAN, 2025**

Ons kenmerk : 02322988
Domein/ Team : Omgevingszaken
Behandeld door : mijnbouw / [REDACTED]
Uw kenmerk :
Bijlage(n) :

Onderwerp : zienswijze op ontwerp instemmingsbesluit geactualiseerd winningsplan UMOG/Harkema

Geachte heer [REDACTED],

Per 5 december 2024 heeft het ministerie van Klimaat en Groene Groei (KGG) het ontwerpbesluit tot instemming met het geactualiseerde winningsplan UMOG/Harkema ter inzage gelegd. Via deze brief geven wij onze zienswijze. Wij trekken samen op met de medeoverheden in dit gebied.

Ons standpunt ten aanzien van het winningsplan

Verderop werken wij ons standpunt verder uit. We vatten het alvast kort samen. Zoals bekend en ook in ons eerdere advies aangegeven zijn wij tegen elke aanvraag delfstoffenwinning die leidt tot versnelde daling van de bodem. Van versnelde bodemdaling is sprake bij UMOG/Harkema. In het geactualiseerde winningsplan UMOG/Harkema wordt voorgesteld om de productieduur te verlengen tot 2031, met een bijkomende geschatte bodemdaling van 2 centimeter wat een cumulatieve bodemdaling van 4 cm zou betekenen. Het gebied ligt in de Friese Wouden, in een laag gebied dat deels onder NAP ligt en een veenpakket heeft tot 1 meter diepte. Door het gaswingebied loopt het Prinses Margrietkanaal, aangewezen KRW-waterlichaam. Op tien kilometer afstand ligt Natura 2000-gebied Lauwersmeer. De drooglegging van de lage (veenweide)gebieden staat al onder druk en daarom maakt verlenging van de gaswinning met bijgaande extra bodemdaling de waterhuishouding extra gecompliceerd. Het watersysteem is kwetsbaar, zeker door klimaatverandering en andere ecologisch-ruimtelijke opgaven, en heeft niet de marge om deze extra bodemdaling op te vangen. Een deel van de schade zal onherstelbaar zijn.

Zoals vaker opgemerkt overvalt de planning van KGG ons regelmatig. Deze zienswijzeperiode overlapt opnieuw deels met een reces waardoor de wettelijke zes weken feitelijk worden verkort tot enkele weken om af te stemmen en te besluiten over een zienswijze. We begrijpen niet dat deze inspraakprocedure nu is gepland, terwijl het verzoek om instemming van de Nederlandse Aardolie Maatschappij B.V. (NAM) dateert van 17 augustus 2023 en hiermee langer dan de wettelijke beslistermijn van zes maanden bij KGG lag. Bij brief van 20 maart 2024 hebben wij ons advies bekend gemaakt, binnen de gestelde termijn. Met zes weken biedt een zienswijzeprocedure weinig respijt. Wij stellen het daarom op prijs als KGG dergelijke procedures ruim voortijds bij ons aankondigt. We wijzen nog erop dat de stukken pas na de middag van 5 december digitaal te raadplegen waren waardoor een dag van de inzagetermijn praktisch gezien verviel.

Zienswijze Provinsje Fryslân

Provinsje Fryslân adviseert negatief over het voorliggende geactualiseerde winningsplan en verzoekt de minister om niet in te stemmen met verlenging van de winning uit het gasveld UMOG/Harkema. Wij volgen zo de lijn in ons eerdere advies, in de adviezen voor nieuwe winningsvergunningen en (geactualiseerde) winningsplannen en in beroepsprocedures tegen instemmingsbesluiten. Het ontwerp-instemmingsbesluit bespreekt onze eerder geuite zorgen vooral als aandachtspunten om de gevolgen van winning achteraf te repareren en niet zozeer als afweging of instemming moet worden geweigerd. Onze argumenten en zorgen onderbouwen echter ten eerste waarom instemming geweigerd moet worden op basis van de weigeringsgronden in de wet en pas ten tweede waarom een eventueel instemmingsbesluit ten minste bepaalde voorschriften zou moeten bevatten.

Op vier gronden kan instemming (deels) worden geweigerd of kunnen voorschriften of beperkingen eraan worden verbonden. Dit zijn: ongeschiktheid van het gebied voor winning vanwege veiligheid of voorkomen van schade, planmatig gebruik of beheer van delfstoffen, nadelige gevolgen voor milieu en nadelige gevolgen voor natuur. Per 1 mei 2024 bevat artikel 36 van de Mijnbouwwet (Mbw) een vijfde grond: maatschappelijke verantwoordingszin. Het instemmingsverzoek van de NAM voor UMOG/Harkema dateert van voor 1 mei 2024 waardoor de vijfde grond geen deel is van het toetsingskader van de minister.

In onze zienswijze houden wij de structuur van het ontwerp-instemmingsbesluit aan.

Planmatig gebruik of beheer van delfstoffen (punt 5.1)

Wij hebben over dit punt geen opmerkingen.

Bodemdaling (punt 5.2)

De minister heeft onze eerder geuite zorgen niet kunnen wegnemen met dit ontwerp-instemmingsbesluit. De wettelijke grond tot weigering omdat het gebied ongeschikt is voor winning vraagt de minister om met een brede blik te kijken, naar het effect van (verlengde) winning op de bredere omgeving. Harkema/UMOG is niet het enige gasveld in de gemeente Achtkarspelen en de effecten van bodemdaling door gaswinning beperken zich niet tot de gaswinlocatie. De Provinsje Fryslân heeft met de andere Fryske overheden vraagtekens gezet bij het feit dat in het instemmingsverzoek de bodemdaling door nabijgelegen gasvelden buiten beschouwing is gelaten. Het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) heeft in haar advies hierover ook een opmerking en verzoek tot een voorschrift bij instemming geplaatst. Nu de minister na de beschikbaarstelling van deze gegevens (samengestelde bodemdaling) niet opnieuw het SodM heeft gevraagd om dit aanvullend te beoordelen, mist een cruciale factor om de gevolgen van gaswinning goed te kunnen afwegen wanneer de minister het verzoek

om instemming beoordeelt. Dit vinden wij onzorgvuldig. De minister is ook niet overgegaan tot het stellen van een voorschrift zoals het SodM had geadviseerd.

Uit de huidige modellering van de NAM blijkt dat inclusief onzekerheidsmarge van 25% de geschatte bodemdaling na het stoppen van de productie 2 cm zal zijn, wat de totale bodemdaling op 4 cm brengt. De NAM verwacht dat de invloed van de bodemdaling door nabijgelegen gaswinningen Tietjerksteradeel en Suawoude van Vermilion boven gasveld Harkema/UMOG beperkt zal zijn, minder dan 1 cm.

In ons advies hebben we betoogd dat 4 cm totale bodemdaling in veenweidegebied ongewenst is omdat peilverlaging geen optie is en herstel deels onmogelijk zal zijn. Het waterbeheer en beheer van de openbare ruimte zal nog complexer worden. We blijven bij ons standpunt dat de extra bodemdaling van 2 cm het gebied ongeschikt maakt voor verlenging van deze winning. Dit lichten we verder toe onder 5.4.

Het winningsplan voldoet niet aan artikel 24, eerste lid, onder r en s van het Mijnbouwbesluit
Op grond van artikel 24, eerste lid, onder r en s van het Mijnbouwbesluit bevat een winningsplan:

- een beschrijving van de maatregelen die worden genomen om bodembeweging te voorkomen of te beperken, en
- een beschrijving van de maatregelen die worden genomen om schade door bodembeweging te voorkomen of te beperken.

Het voorliggende ontwerp instemmingsbesluit voldoet hier niet aan. In paragraaf 7.4 staat dat de bodemdaling zeer beperkt is en dat er daarom ook niet wordt voorzien in maatregelen om bodemdaling te voorkomen. Wanneer er toch aanwijzingen zijn dat de bodemdaling een negatief effect heeft, dan wordt het probleem verschoven naar het Wetterskip Fryslân. Terwijl het Wetterskip al heeft aangegeven de peilen niet meer aan te willen passen voor mijnbouw. Het instemmingsbesluit is dan ook in strijd met artikel 24 van het Mijnbouwbesluit, omdat er geen maatregelen worden genomen om de bodembeweging te voorkomen of te beperken. Ook botst dit met onze eerdere betogen, onvoldoende weerlegd door de minister zoals hierboven geschetst, dat er wel degelijk negatieve gevolgen voorzien zijn door de bodemdaling.

We merken nog op dat het delen van de rapportage over bodemdalingsgegevens geen dringend advies aan de NAM zou moeten zijn, maar een plicht. Bij andere winningen neemt de minister het delen van gegevens door de operator eveneens op in een voorschrift, met een termijn waarbinnen de NAM die gegevens moet delen. We begrijpen niet waarom de minister dit bij de ene winning wel opneemt als voorschrift in het instemmingsbesluit en bij de andere winning, zoals deze verlenging van UMOG/Harkema, niet.

Bodemtrilling (punt 5.3)

Wij hebben over dit punt geen opmerkingen.

Schade door bodemdaling en veiligheid voor omwonenden (punt 5.4)

De minister kan instemming (deels) weigeren wanneer het gebied niet geschikt wordt geacht voor de mijnbouwactiviteit omwille van de veiligheid voor omwonenden of het voorkomen van schade aan gebouwen of infrastructurele werken of de functionaliteit daarvan.¹ Wij zijn van mening dat de verwachte (onherstelbare) schade voor het gebied en infrastructurele werken het gebied ongeschikt maken.

¹ Artikel 36, eerste lid, aanhef en onder a, van de Mijnbouwwet.

We merken op dat het winningsplan niet aan artikel 24, eerste lid, onder r en s, van het Mijnbouwbesluit voldoet. Op grond hiervan moet een winningsplan voor koolwaterstoffen namelijk onder meer bevatten:

- een beschrijving van de maatregelen die worden genomen om bodembeweging te voorkomen of te beperken, en
- een beschrijving van de maatregelen die worden genomen om schade door bodembeweging te voorkomen of te beperken.

Het tweede lid geeft verder aan dat het winningsplan per onderdeel moet toelichten welke overwegingen bij de gemaakte keuze van belang zijn geweest. Dat betekent dat de operator, hier de NAM, een plicht heeft om te onderbouwen welke voorzorgsmaatregelen worden genomen voor (schade door) bodembeweging.

De NAM verwijst in het formulier bij het verzoek om instemming voor de uitwerking van artikel 24, eerste lid, onder r en s, van het Mijnbouwbesluit naar de paragrafen 7.4 en 8.7 van het winningsplan: daar zouden de te nemen maatregelen om (schade door) bodemdaling en bodemtrilling te voorkomen of beperken staan. In paragraaf 8.7 wordt verwezen naar het seismisch risicobeheersplan en in paragraaf 7.4 staat:

De te verwachten bodemdaling door de toekomstige gaswinning als beschreven in dit winningsplan is maximaal 2 cm. Dit is een zeer beperkte bodemdaling en daarom worden geen maatregelen voorzien om bodemdaling te voorkomen dan wel te beperken. Indien er toch aanwijzingen zijn dat de bodemdaling een negatief effect heeft op de waterhuishouding zal dit door Wetterskip met de Commissie Bodemdaling Aardgaswinning Fryslân besproken worden. De toekomstige bodemdaling zal volgens het meetplan Noord-Nederland worden gemonitord.

Het instemmingsbesluit is in strijd met artikel 24 van het Mijnbouwbesluit, omdat er geen maatregelen worden genoemd om (schade door) bodembeweging te voorkomen of te beperken. Feitelijk verschuift de NAM de verantwoordelijkheid en het probleem naar Wetterskip. Dit is een vorm van afwenteling en het is niet de concrete invulling die het Mijnbouwbesluit van de NAM vraagt. Gelet op onze eerdere betogen dat er wel degelijk negatieve gevolgen voorzien zijn door de bodemdaling, lag het in de rede voor de minister om de NAM te vragen deze paragrafen te concretiseren. We roepen de minister met klem op om dit alsnog te doen. Wel geven we nogmaals aan dat niet duidelijk is of (herstel)maatregelen überhaupt mogelijk zijn.

We willen de minister er nadrukkelijk op wijzen dat niet alleen de Fryske overheden de onvoorspelbaarheid van het totaaleffect van deze verlengde gaswinning hebben aangekaart, maar deze zorgen ook zijn te lezen in de adviezen van TNO en SodM. Dat baart ons zorgen, nu de minister wel wil instemmen. SodM wijst zoals gezegd op het gebrek aan inzicht in de totale bodemdaling als gevolg van deze winning in combinatie met andere gasvelden. TNO zegt niet uit te kunnen sluiten dat deze verlengde winning aanpassingen aan land- en waterbeheer zal vragen. TNO wijst er namelijk op dat in het winningsgebied de verwachte autonome bodemdaling door inklinking van klei en/of veen oxidatie van een grotere omvang is, met een te verwachte bodemdaling van lokaal tot tientallen cm in de komende 25 jaar.

De minister gaat hier niet op in. De achterliggende afweging en onderbouwing van instemming is daarmee op dit moment onvoldoende en onzorgvuldig. Een bodemdaling van tientallen cm vormt immers een ander beeld dan de 'maximaal 4 cm' die de minister telkens beklemt toont in het ontwerp-instemmingsbesluit. De minister laat het oplossen van de niet uit te

sluiten aanpassingen aan land- en waterbeheer echter aan de decentrale overheden en roept de NAM slechts op om voortdurend goed contact met Wetterskip te houden over de effecten van bodemdaling op het grondwaterpeil. De onzekerheid over óf herstelmaatregelen überhaupt mogelijk zijn wordt niet genoemd. De minister merkt alleen nog op dat oplossingen van plek tot plek kunnen verschillen.

We willen nadrukkelijk wijzen op ons advies. Bodemdaling heeft niet alleen effect op het grondwaterpeil, maar leidt tot verdroging, vernatting en verzilting zoals toegelicht in ons advies. Het is bovendien een vorm van afwenteling als Wetterskip wordt geacht de oplossingen te bedenken voor dergelijke problemen, te meer omdat het Wetterskip op voorhand al herhaaldelijk zegt: herstel is maar deels mogelijk en daarmee is oplossen ook niet geheel mogelijk. Maatregelen zelf werken bovendien op elkaar in en komen bovenop het al steeds complexer wordende waterbeheer. Het is aan lokale overheden en het Wetterskip om helder te betogen waarom het gebied ongeschikt zou zijn en nadien aan de minister om dit te wegen. We missen de onderbouwing van de minister waarom – met de cocktail aan effecten van bodemdaling en de onzekerheid of en zo ja, hoe deze effecten hersteld kunnen worden – het gebied wel degelijk geschikt zou zijn voor verlenging van de gaswinning bij UMOG/Harkema. We roepen de minister op voorafgaand aan het definitieve besluit over het verzoek om instemming deze afweging alsnog te maken en kenbaar te maken.

Aanvullend op ons advies lichten we nog het volgende toe. Bodemdaling in veenweidegebied leidt vooral tot problemen van verlies aan waterbergingscapaciteit en aan drooglegging. We willen benadrukken dat dit twee problemen zijn waarvoor aparte maatregelen moeten worden genomen en dat deze maatregelen op elkaar in werken. Als bergingsverlies elders wordt gecompenseerd, lost dit het mogelijke functieverlies door vernatting niet op, net zomin als nadeelcompensatie voor vernatting het bergingsverlies kan oplossen. In het ontwerpinstemmingsbesluit wordt peilverlaging genoemd als herstelmaatregel. Het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W), de provincie en het Wetterskip hebben het standpunt dat de peilen niet meer omlaag mogen echter al verankerd in het beleid. De gevolgen van bodemdaling door gaswinning zijn onomkeerbaar: de bodem gaat niet meer terug omhoog, de boezem- en polderpeilen mogen niet worden verlaagd ten opzichte van NAP en de zeespiegel stijgt. De (landbouw)gronden vernatten en het risico op verzilting neemt toe. Door bodemdaling kunnen de waterpeilen niet worden verhoogd om de verzilting te bestrijden en verdroging elders te voorkomen (hoge zandgronden). We blijven daarom benadrukken dat de schade deels onherstelbaar is. Het ontwerpinstemmingsbesluit erkent deze schade ook. Een afname van de drooglegging kan ertoe leiden dat bepaalde functies die nu in het gebied aanwezig zijn niet meer mogelijk zijn. Dit kan niet worden opgelost met maatregelen, die passen binnen de uitgangspunten van het Wetterskip. Dat vraagstuk vereist een antwoord voorafgaand aan instemming en niet nadien.

Het ministerie van KGG hanteert tot nu toe de lijn dat het Wetterskip de bodemdaling kan herstellen met technische maatregelen. Wij zien dit namelijk als een onjuiste aanname en een vorm van afwentelen van problemen door bodemdaling, een afwenteling die het ministerie van I&W afwijst. Dat het beleid van KGG botst met dat van I&W rondom water en bodem hebben we ook benoemd in ons advies. De minister heeft in het ontwerpinstemmingsbesluit niet uitgewerkt waarom geen sprake zou zijn van afwenteling.

We onderstrepen dat eerst een antwoord moet komen op de vraag welke passende beheersmaatregelen kunnen worden genomen en of het gebied een andere functie kan krijgen. Dat is de enige juiste volgorde. Het antwoord kan immers ook zijn dat er geen passende be-

heersmaatregelen zijn en dat dit reden is voor de minister om instemming te weigeren, vanwege de onherstelbare schade voor het gebied.

Boven alles willen we benadrukken dat extra bodemdaling in dit gebied het Wetterskip de instrumenten uit handen slaat om de taken als waterautoriteit te kunnen blijven uitvoeren. Hoeveel marge het gebied heeft om bodemdaling op te vangen, bepaalt het antwoord op de vraag of bodemdaling instemming met een winningsplan (of -vergunning) in de weg staat. Bij UMOG/Harkema is die marge er niet. Daarmee is 2 cm extra bodemdaling ontoelaatbaar. Verleent de minister definitief instemming, dan betekent dit dat de NAM feitelijk de smalle ruimte gebruikt die het Wetterskip voor het waterbeheer wil en moet houden. We werpen dan ook de vraag op wat een operator als de NAM feitelijk het recht geeft om deze ruimte te gebruiken.

Nadelige gevolgen voor milieu en natuur (punt 5.5)

Bodemdaling raakt ook de landschappelijke kwaliteit van de regio en de kwetsbaarheid van een ecosysteem dat al te maken heeft met grote opgaven zoals klimaatverandering en veenweideproblematiek.

We verbazen ons er bovendien over dat het instemmingsbesluit alleen naar milieu en natuur kijkt voor zover sprake is van nadelige gevolgen door bodembeweging in de ondergrond. De wetgever versmalde 'nadelige gevolgen voor natuur en milieu' bij artikel 36 en elders in de Mbw niet tot bodembeweging in de ondergrond. We wijzen kort naar de wetgeschiedenis.

Per 1 januari 2017 bevat de Mbw, als gevolg van een amendement, milieu en natuur als weigerings- en intrekingsgrond. De insteek van het amendement was om te regelen dat het belang van milieu en natuurbescherming, veiligheid en volksgezondheid, waterwinning en de mogelijkheid van schade door bodembeweging bij de beoordeling van de vergunningaanvraag als weigeringsgrond kunnen dienen. "Bij milieu moeten dan alle relevante aspecten worden gewogen: landschappelijke waarden, waterkwaliteit, bodemkwaliteit, luchtkwaliteit, geluid en stank." De Raad van State oordeelde dat met dit amendement aan milieu en natuur getoetst zou worden bij elk van de drie fases, namelijk bij de opsporings- en winningsvergunning, het winningsplan en de (toen nog) Wabo-vergunning. Het uitgangspunt van de weigeringsgronden milieu en natuur was volgens de toelichting van het amendement "dat de leefomgevingskwaliteit niet mag verslechteren". Als decentrale overheid kijken wij dan ook vanuit deze brede bril die de wetgever gaf naar dit winningsplan en het bestreden besluit.

We merken nog op dat het ministerie van KGG de versmalling van 'nadelige gevolgen voor milieu en natuur' ook vermeldt in de branchedocumenten. De minister moet echter de nadelige gevolgen van mijnbouw en milieu en natuur breder toetsen, zoals de wetgever beoogde.

We merken nog op dat de inzichten over natuur en milieu sinds 2018 significant zijn gewijzigd, alleen al vanwege de uitspraak van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State van 29 mei 2019 over het Programma Aanpak Stikstof. We willen erop wijzen dat effecten anders beoordeeld kunnen worden onder de huidige wet- en regelgeving en jurisprudentie en dat de voor UMOG/Harkema bij het vorige winningsplan beoordeelde effecten op natuur en milieu opnieuw beoordeeld moeten worden.

Overige adviezen (punt 5.6)

Wij benadrukken ten slotte nog de lusten en lasten. Dit punt ziet vanzelfsprekend op het scenario waarin de minister de instemming niet weigert. Het moge duidelijk zijn dat wij in ons eerdere advies en ook in deze zienswijze sterk pleiten voor een weigering van instemming.

De minister geeft aan dat een lustenverdeling nog in ontwikkeling is en geeft aan dat een besluit hierover te zijner tijd ook voor de gaswinning in Harkema en omgeving zal gelden. Het is ons niet duidelijk of dit betekent dat het herverdelingsmodel met terugwerkende kracht zal gelden voor de voorliggende winning bij UMOG/Harkema. Het is immers cru en niet relevant als de minister in het ontwerp-instemmingsbesluit in algemene zin schrijft dat nieuwe winningen dit herverdelingsmodel zullen kennen. Graag zien we dit punt geconcretiseerd. We pleiten bovendien ervoor dat de Staat het voortouw neemt in het bepalen van de lusten en niet de gaswinner. Ook pleiten we voor een maatschappelijke kosten- en batenanalyse.

Afsluiting

Gelet op het voorgaande roepen we de minister met klem op om de instemming met het geactualiseerde winningsplan UMOG/Harkema te weigeren.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Fryslân,

